

Zaaknummer
108178Nummer Hoofdzaak
60865

onderwerp	Ontwerp besluit ontheffing Wet natuurbescherming populatiebeheer damherten Kop van Schouwen/Manteling van Walcheren
voorgesteld besluit	Ontheffing verlenen (ontwerpbesluit) voor populatiebeheer van damherten door middel van het doden met een geweer, van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang, in en in de directe omgeving van de leefgebieden Kop van Schouwen en Manteling van Walcheren.
begrotingswijziging vervaardigen?	Nee
aanleiding	<p>Momenteel geldt voor het populatiebeheer damherten in de leefgebieden van de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren een vrijstelling. Het gaat daarbij om de provinciale vrijstelling zoals is opgenomen in artikel 6.19 tweede lid in samenhang met bijlage K van de Omgevingsverordening Zeeland voor het doden van damherten ten behoeve van de beperking van de omvang van de populatie in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringend gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in het verband met de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden.</p> <p>Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet naar verwachting per 1 juli 2022 komt deze vrijstelling te vervallen. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de daarmee samenhangende wijziging van de Omgevingsverordening is de ontheffing alvast aangevraagd door de Faunabeheereenheid Zeeland om de continuïteit te waarborgen.</p>
portefeuillehouder - portefeuille	mevr. Drs. A. Pijpelink - natuur

behandeld door:
afdeling/opgave/programma/project POJZ
telefoonnummer:
afgestemd met:

Overwegingen en advies

Ontheffing verlenen (ontwerpbesluit) voor populatiebeheer van damherten door middel van het doden met een geweer, van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang, in en in de directe omgeving van de leefgebieden Kop van Schouwen en Manteling van Walcheren.

De ontheffing aanvraag voldoet aan de wettelijke vereisten voor populatiebeheer van het damhert. Er is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn, dat de activiteit nodig is in het wettelijk belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats en dat de activiteit geen afbreuk doet aan het streven om de populatie damherten in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan

De ontheffing wordt verleend op basis van het (goedgekeurde) Faunabeheerplan Damherten 2020-2025 en onder dezelfde voorwaarden als de thans geldende vrijstelling. De ontheffing is pas geldig vanaf het moment dat de Omgevingswet in werking treedt tot en met 31 december 2025.

Afwijking t.o.v. provinciale doelstellingen en/of beleid

nvt

Bestuurlijke planning en doorlooptijd

Het ontwerpbesluit ligt na bekendmaking in het Provinciaal blad zes weken ter inzage . Na deze periode neemt GS een definitief besluit.

Consequenties besluit

Belanghebbenden kunnen tot zes weken na publicatie van het ontwerpbesluit m.b.t. de ontheffing hun zienswijzen indienen bij GS. Vervolgens nemen GS een definitief besluit die eveneens open staat voor beroep bij de Rechtbank. Alleen belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend hebben nog de mogelijkheid om na publicatie van het definitieve besluit in beroep te gaan.

Financiële consequenties

geen

Personele consequenties en inhuur

Er is geen externe inhuur nodig

Inkoop & aanbesteding

Inkoop is niet van toepassing

Stichting Faunabeheer Eenheid Zeeland
Secretariaat Bestuur FBE-Zeeland
Postbus 46
4460 BA GOES

Onderwerp

Ontwerp ontheffing Wet natuurbescherming
populatiebeheer damherten Kop van Schouwen en de
Manteling van Walcheren

Zaaknummer

60865

Behandeld door**Verzonden**

Middelburg, 16 december 2021

Geacht bestuur,

Op 19 mei 2021 hebben wij van u een aanvraag ontvangen voor een ontheffing op grond van artikel 3.17 van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, eerste lid, onder a van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) om de populatieomvang van het damhert (*Dama dama*) in en in de directe omgeving van de leefgebieden Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren te beperken. Het beheer van damherten in deze gebieden vindt momenteel plaats op basis van vrijstelling in de Omgevingsverordening Zeeland 2018. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet naar verwachting per 1 juli 2022 komt de vrijstelling te vervallen. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de daarmee samenhangende wijziging van de Omgevingsverordening vraagt u de benodigde ontheffing te verlenen op basis van het Faunabeheerplan Damhert 2020- 2025 Zeeland (hierna: FBP).

U wilt damherten doden gedurende de geldigheidsduur van het FBP. De ontheffingsaanvraag heeft uitsluitend betrekking op het doden van damherten in en in de directe omgeving van de leefgebieden van het damhert in de Kop van Schouwen en in de Manteling van Walcheren, gelegen in het werkgebied van de Faunabeheereenheid Zeeland. In deze brief geven wij u ons antwoord op uw aanvraag voor een ontheffing.

Ontwerpbesluit

Wij hebben het voornemen de gevraagde ontheffing voor het doden van damhert met gebruikmaking van het geweer te verlenen van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang in en in de directe omgeving van de leefgebieden van het damhert in de Kop van Schouwen en in de Manteling van Walcheren. De ontheffing wordt verleend ten behoeve van de beperking van de omvang van de populatie damherten in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats. De motivering van onze beslissing vindt u in onderdeel 1 "overwegingen" van dit ontwerpbesluit.

Zienswijze

Wij stellen u hierbij in de gelegenheid om tot uiterlijk 10 februari 2022 uw zienswijze met betrekking tot het ontwerpbesluit bij ons naar voren te brengen. Indien wij op die datum geen reactie hebben ontvangen nemen wij aan dat u geen gebruik wenst te maken van deze gelegenheid.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

**ONTWERPBESLUIT WET NATUURBESCHERMING ONDERDEEL SOORTEN-
BESCHERMING MET ZAAKNUMMER: 60865**

Wij zijn voornemens te besluiten:

- I. De aangevraagde ontheffing voor het beperken van de populatie damherten in en in de directe leefgebieden van de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren met het geweer, van het verbod in artikel 3.10, eerste lid, onder a, Wnb om damherten te doden, op grond van artikel 3.17, eerste lid Wnb te verlenen in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats.
- II. De aangevraagde ontheffing van het verbod van artikel 3.16, lid 1, onder a, van het Besluit natuurbescherming om het geweer te gebruiken een uur voor zonsopgang en een uur na zonsondergang, op grond van artikel 3.26, lid 3, van de Wet natuurbescherming te verlenen.
- III. Deze ontheffing geldig te laten zijn vanaf het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet tot en met 31 december 2025.
- IV. Dat van de ontheffing gebruik gemaakt mag worden op gronden opgenomen in Onderdeel 3 bij onderhavige besluit.
- V. De voorschriften, zoals opgenomen in Onderdeel 1 te verbinden aan deze ontheffing. Zorgvuldig nakomen van deze voorschriften, voorkomt dat we de ontheffing op grond van artikel 5.4, eerste lid Wnb voortijdig intrekken of wijzigen.
- VI. De volgende documenten deel uit te laten maken van de ontheffing tenzij voorschriften in deze ontheffing anders bepalen:
 - a. Aanvraag per brief d.d. 12 mei 2021, ontvangen op 19 mei 2021.
 - b. Bijlagen bij de aanvraag:
 - Faunabeheerplan Damhert 2020-2025 Zeeland, opgesteld door Natuurlijk Fauna advies BV, versie oktober 2019.

De ontheffing staat op naam van Faunabeheereenheid Zeeland (hierna: FBE) en geldt uitsluitend voor de beperking van de omvang van de populatie van het damhert in- en om de directe omgeving van de leefgebieden Kop van Schouwen en Manteling van Walcheren, overeenkomstig het daartoe vastgestelde FBP.

Een ontwerpbesluit hiertoe sluiten wij dan ook bij. Leest u vooral onderdeel 1 zorgvuldig door, hierin staan de voorschriften die wij aan de ontheffing verbinden. De motivering van dit besluit vindt u in onderdeel 2 'Overwegingen'.

De voorgenomen ontheffing is gebaseerd op de aanvraag inclusief alle bijgevoegde stukken. De eventuele negatieve effecten op beschermde soorten zijn alleen beoordeeld als gevolg van de ingreep zoals die in de aanvraag beschreven zijn. De ingreep dient dan ook te worden uitgevoerd conform de aanvraag.

Als er wijzigingen wenselijk of noodzakelijk zijn in de uitvoering, dient hierover altijd contact opgenomen te worden met ons om te beoordelen of deze wijzigingen met of zonder (wijziging van de) ontheffing doorgevoerd kunnen worden. Dit kan via het e-mailadres natuurbeschermingswet@zeeland.nl. Vermeld hierbij altijd het zaaknummer van de ontheffing.

Zienswijzen

Uw aanvraag ligt 6 weken na publicatie van dit ontwerpbesluit ter inzage. U krijgt op die manier, evenals andere belanghebbenden, de gelegenheid om uw zienswijze te geven op het ontwerpbesluit.

Onderdelen bij dit ontwerpbesluit:

1. Voorschriften
2. Overwegingen
3. Gronden waar van de ontheffing gebruik mag worden gemaakt

Onderdeel 1.

VOORSCHRIFTEN

1. De FBE is als ontheffinghouder altijd verantwoordelijk voor het naleven van de voorschriften waaronder deze ontheffing is verleend. De FBE moet daarom de gebruiker nadrukkelijk wijzen op de specifieke voorschriften ten aanzien van het gebruik van deze ontheffing.
2. De FBE kan een wildbeheereenheid (hierna: WBE) of anderen binnen haar werkgebied machtigen om gebruik te maken van de ontheffing op basis van een jaarlijks, per geografische eenheid vastgesteld en door de FBE goedgekeurd werkplan.
3. De werkplannen worden jaarlijks, binnen één week na goedkeuring door de FBE, toegezonden aan Gedeputeerde Staten (hierna: GS) van Zeeland, Postbus 6001, 4330 LA Middelburg en aan de Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Zeeland, Postbus 35, 4530 AA Terneuzen. Per email kan deze rapportage naar natuurbeschermingswet@zeeland.nl en handhaving.groen@rud-zeeland.nl
4. De machtigingen tot gebruik van de ontheffing worden genoteerd in een register dat altijd kan worden ingezien door de handhaver(s) van de RUD Zeeland.
5. De gebruiker van de ontheffing is verplicht om een kopie van de door de FBE gewaarmerkte ontheffing, de machtiging tot het gebruik van de ontheffing, een legitimatiebewijs, de jachtakte en een schriftelijke toestemming van de grondgebruiker bij zich te hebben en deze bescheiden op eerste verzoek van een toezichthouder te tonen.
6. Voor het doden van damherten mag gebruik worden gemaakt van het kogelgeweer.
7. Van deze ontheffing mag gebruik worden gemaakt in de periode **van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang**.
8. Van deze ontheffing mag alleen gebruik worden gemaakt **binnen de aangewezen Natura 2000-gebieden**, zoals op de bij dit besluit behorende kaarten (Onderdeel 3) staan aangegeven, **van 1 november tot 1 maart** daaropvolgend, als voor deze ingreep ook een vergunning op grond van hoofdstuk 2 (Natura 2000-gebieden) Wnb is verleend dan wel dat deze ingreep is opgenomen in een vastgesteld Natura 2000 beheerplan.
9. Van deze ontheffing mag gebruik worden gemaakt in de **voorkeurszones, buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden**, zoals op de bij dit besluit behorende kaarten (Onderdeel 3) staan aangegeven, in de periode van:
 - **1 januari tot en met 31 december** daaropvolgend voor wat betreft **mannelijke dieren**
 - **1 september tot 1 maart** daaropvolgend voor wat betreft **vrouwelijke dieren**.

10. Een verleende machtiging wordt door de FBE direct ingetrokken:
 - na een door GS gedane gemotiveerd verzoek;
 - als de machtiging kennelijk ten onrechte is verleend;
 - als van de machtiging gebruik wordt gemaakt in strijd met een wettelijk voorschrift of een aan de ontheffing verbonden voorschrift.
 - als van de toestemming gebruik wordt gemaakt door iemand die daartoe niet bevoegd is.
11. Degene die gemachtigd is van de ontheffing gebruik te maken registreert conform de door de FBE vastgestelde wijze op welke wijze gebruik is gemaakt van de ontheffing.
12. De FBE rapporteert jaarlijks vóór 1 juli over het gebruik van de ontheffing aan GS van Zeeland, Postbus 6001, 4330 LA Middelburg en aan de RUD Zeeland, Postbus 35, 4530 AA Terneuzen. Per email kan deze rapportage naar natuurbeschermingswet@zeeland.nl en handhaving.groen@rud-zeeland.nl.

2. OVERWEGINGEN

A. Weergave van de feiten

A1. Ontheffingsaanvraag

Op 19 mei 2021 hebben wij van u een aanvraag ontvangen voor een ontheffing op grond van artikel 3.17 lid 1 Wnb van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, eerste lid, onder a Wnb om de populatieomvang van het damhert in de leefgebieden Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren te beperken. De ontheffingsaanvraag wordt onderbouwd in het FBP. U vraagt de ontheffing aan voor de geldigheidsduur van dit FBP, te weten tot en met 31 december 2025.

U vraagt ontheffing aan om uitvoering te kunnen geven aan het beheer van de populatie damherten in en in de directe omgeving van de leefgebieden Kop van Schouwen en Manteling van Walcheren. Momenteel geldt voor het populatiebeheer damherten een vrijstelling in deze gebieden. Het gaat daarbij om de provinciale vrijstelling zoals opgenomen in artikel 6.19, tweede lid, in samenhang met bijlage K van de Omgevingsverordening Zeeland 2018 voor het doden van damherten ten behoeve van de beperking van de omvang van de populatie in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden. Deze vrijstelling is geldig in en in de directe omgeving van de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren zoals aangegeven op de kaarten in bijlage 20 en 21 van de Omgevingsverordening.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet komt die vrijstelling te vervallen. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de daarmee samenhangende wijziging van de Omgevingsverordening vraagt u de benodigde ontheffing te verlenen op basis van het FBP onder dezelfde voorwaarden als de thans geldende vrijstelling.

U heeft GS verzocht om ontheffing te verlenen op grond van artikel 3.17 lid 1 van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, eerste lid, onder a, van de Wnb om de populatieomvang van het damhert in en in de directe omgeving van de leefgebieden Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren te beperken door damherten te doden met gebruikmaking van het geweer, in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

Daarvoor wilt u zowel mannelijke als vrouwelijke damherten doden binnen de aangewezen Natura 2000-gebieden (zie Onderdeel 3) in de periode van 1 november tot 1 maart daaropvolgend, als voor deze ingreep op grond van hoofdstuk 2 van de Wnb een vergunning is verleend, dan wel dat de ingreep plaatsvindt overeenkomstig een vastgesteld Natura 2000 beheerplan.

Vervolgens wilt u damherten doden in de voorkeurszones, zoals op de bij dit besluit behorende kaarten (Onderdeel 3) staan aangegeven, in de periode van:

- 1 januari tot en met 31 december daaropvolgend voor wat betreft mannelijke dieren
- 1 oktober tot 1 maart daaropvolgend voor wat betreft vrouwelijke dieren.

Daarnaast geeft u aan dat afschot zal plaatsvinden van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang.

De aanvraag is op 19 mei 2021 ontvangen en geregistreerd onder zaaknummer: 12658

A2. Ontheffingsplicht

Het damhert is een beschermde inheemse diersoort zoals bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onder a, van de Wnb. Op grond van dit artikel is het verboden om het damhert opzettelijk te doden of te vangen. Op grond van artikel 3.17, eerste lid kunnen GS ontheffing, als bedoeld in artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, verlenen van deze verbodsbepaling ten behoeve van de beperking van de populatieomvang van het damhert. Op grond van artikel 3.25 Wnb worden bij het verlenen van een ontheffing de middelen aangewezen die voor het doden of vangen mogen worden gebruikt. In artikel 3.26, derde lid van de Wet natuurbescherming is bepaald dat ontheffing kan worden verleend van het verbod bedoeld in artikel 3.16, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming (Bnb) om het geweer te gebruiken voor zonsopgang en na zonsondergang. Daarbij dient ook rekening gehouden te worden met de belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu

Voor antwoord op de vraag of ontheffing kan worden verkregen voor het beperken van de populatieomvang van het damhert, dient te worden gekeken of voldaan wordt aan de eisen zoals deze zijn gesteld in de Wnb. Voor soorten genoemd in bijlage A van de Wnb waaronder het damhert, betreft dit de eisen zoals gesteld in artikel 3.17, eerste lid, onder c, wanneer het een ontheffing betreft van verboden als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid.

GS verlenen uitsluitend een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 eerste lid wanneer voldaan is aan de bij wet voorgeschreven voorwaarden:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. Zij is nodig in het belang van:

Artikel 3.17, eerste lid, onder b:

- 1° in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats.
- 2° ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom
- 3° in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang

Artikel 3.17, eerste lid, onder c:

- 1° de redenen genoemd in onderdeel b;
- 2° ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, industrieterreinen of begraafplaatsen
- 3° ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren
- 4° in het algemeen belang

3. Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan in het geval van soorten van bijlage A van de Wet natuurbescherming

Naast de bij wet voorgeschreven voorwaarden dienen voorgenomen ingreep niet in strijd te zijn met het provinciaal beleid.

GS verlenen voor de ingreep uitsluitend een ontheffing, indien uit de aanvraag en de daarbij behorende stukken de zekerheid is verkregen dat de ingreep voldoet aan de voorwaarden waarop een ontheffing kan worden verleend.

U gaat in uw ontheffingsaanvraag in op de eventuele noodzaak van uw ingreep op de beschermde soorten. Uw aanvraag betreft populatiebeheer van damherten in en in de directe omgeving van de leefgebieden Kop van Schouwen en Manteling van Walcheren. Uw aanvraag omvat het FBP dat ingaat op de vraag of sprake is van een wettelijk belang waarvoor ingrijpen noodzakelijk is, of er andere bevredigende oplossingen zijn om schade te voorkomen, en of er afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort, zoals bedoeld in de voorwaarden genoemd in artikel 3.10 tweede lid, in samenhang met artikel 3.8 Wnb. Naar ons oordeel bevat uw ontheffingsaanvraag en de daarbij gevoegde stukken, op detail aangevuld met kennis en expertise die binnen de Provincie Zeeland beschikbaar is, de benodigde objectieve informatie om uw voorgenomen activiteiten te kunnen beoordelen

A3. Bevoegd gezag

GS van de provincie waarin de aangevraagde ingreep wordt verricht zijn, op grond van artikel 1.3, eerste lid, van de Wnb het bevoegde gezag om de ontheffingsaanvraag te besluiten. De ontheffingsaanvraag heeft uitsluitend betrekking op gebieden binnen de provincie Zeeland. GS van Zeeland zijn daarom bevoegd gezag.

A4. Procedure

De ontheffingenprocedure is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5, artikel 5.1 van de Wnb. Er is besloten om op uw aanvraag de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht toe te passen.

Het ontwerpbesluit ligt gedurende zes weken voor een ieder ter inzage in het provinciehuis te Middelburg. Gedurende deze termijn kunnen belanghebbenden zowel schriftelijk als mondeling hun zienswijze op dit ontwerp kenbaar maken. Voorafgaand aan de terinzagelegging heeft kennisgeving van het ontwerpbesluit plaatsgevonden via:

- <http://www.zeeland.nl/publicaties-en-bekendmakingen/provinciaal/blad-en-bekendmakingen>
- <http://www.overheid.nl>

Vervolgens zullen wij, na afweging van eventueel ingediende zienswijzen, een definitief besluit op de aanvraag nemen.

B. Toetsing

B1. Toetsingskader

Voor iedere ingreep die niet is vrijgesteld van de noodzaak voor ontheffing, moet het bevoegd gezag beoordelen of ontheffing kan worden verleend van de verbodsbepalingen op grond van artikelen 3.1 t/m 3.10 Wnb. Uw ontheffingsaanvraag betreft een aanvraag in het kader van artikel 3.10, eerste lid, onder a en artikel 3.16 eerste lid en artikel 3.17 Wnb. GS verlenen alleen een ontheffing als aan de in artikelen 3.8 en 3.10 en artikel 3.26, derde lid Wnb genoemde voorwaarden is voldaan

B2. Beoordeling van het wettelijk kader

GS kunnen ontheffing verlenen wanneer ingrijpen nodig is in het kader van een wettelijk belang, als er geen andere bevredigende oplossingen voorhanden zijn en als er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Ontheffing op grond van artikel 3.17, eerste lid, van de Wnb wordt conform artikel 3.17, tweede lid Wnb verleend aan een faunabeheereenheid, die handelt overeenkomstig het daartoe vastgestelde en goedgekeurde faunabeheerplan. Dit plan vormt de onderbouwing bij uw ontheffingsaanvragen.

Op 24 oktober 2019 heeft u het FBP vastgesteld. Voorafgaand daaraan heeft u de WBE's in Zeeland van 9 september tot 13 oktober 2019 in de gelegenheid gesteld om te reageren op

dit plan. Op 30 juni 2020 hebben GS dit faunabeheerplan gedeeltelijk goedgekeurd. Het FBP maakt deel uit van deze overwegingen.

Wettelijk belang

U vraagt ontheffing aan voor het beperken van de populatie damherten in en in de directe omgeving van de leefgebieden Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren ten behoeve van de beperking van de omvang van de populatie in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

In het FBP zijn voor beide gebieden streefstanden (gewenste voorjaarsstand) bepaald. De streefstanden zijn tot stand gekomen op basis van de best voorhanden zijnde ecologische kennis en gebaseerd op onderzoeken van Alterra (rapport 390-2001, rapport 1142-2005, rapport 1933-2009 en rapport 2723-2016). Voor de Kop van Schouwen betreft dit circa 325 dieren en voor de Manteling van Walcheren circa 80 dieren. Met deze streefstanden wordt volgens deze rapporten een evenwichtige balans van de binnen de gebieden aanwezige functies bereikt.

De Manteling van Walcheren en de Kop van Schouwen zijn Natura 2000-gebieden aangewezen ter uitvoering van de Habitatrichtlijn en op grond van artikel 2.1 lid 1 Wnb. In deze gebieden zijn natuurwaarden aanwezig, waarvoor vanuit de Habitatrichtlijn instandhoudingsdoelen zijn aangewezen.

Voor het Natura 2000-gebied de Kop van Schouwen gelden onder meer de instandhoudingsdoelstellingen "behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit" van het habitatype Grijze duinen (kalkrijk, kalkarm en heischraal) en "behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie" van de prioritaire habitatsoort Noordse Woelmuis.

Voor het Natura 2000- gebied de Manteling van Walcheren gelden onder meer de instandhoudingsdoelstellingen "behoud oppervlakte en kwaliteit" van het habitatype Grijze duinen (kalkrijk) en "uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit" voor het habitatype Grijze duinen (kalkarm). Het beheer van deze beide gebieden is met name gericht op instandhouding en ontwikkeling van het in deze gebieden voorkomende prioritaire habitatype grijze duinen.

De kwaliteit van deze duingebieden gaat de laatste decennia sterk achteruit¹, vooral als gevolg van de vermistende en verzurende effecten van stikstofdepositie en de sterke reductie van de aantallen konijnen. In de beide gebieden zijn sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw grote grazers zoals damherten ingezet om de verslechtering van de natuurkwaliteit tegen te gaan. Deze grazers dragen in beginsel bij aan de kwaliteit van de duingraslanden, met name aan de kwaliteit van het habitatype Grijze duinen. Bij de gehanteerde streefstanden heeft begrazing door damherten een positief effect voor de kwaliteit. Dit positieve effect slaat echter om in een negatief effect naarmate het aantal damherten toeneemt. Ook zal bij de toenemende begrazing de prioritaire habitatsoort Noordse woelmuis verder onder druk komen te staan, met een gerede kans geheel te verdwijnen. De instandhoudingsdoelstelling voor de Noordse woelmuis, gericht op verbetering van de kwaliteit van het leefgebied voor behoud van de populatie, zal bij oplopende aantallen damherten niet worden gehaald.

Uit onderzoek uitgevoerd in de duingebieden de Amsterdamse Waterleidingduinen en het Nationaal Park Kennemerduinen, is vastgesteld dat het omslagpunt ligt tussen 18-25 damherten per 100 hectare. Aangezien de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren wat betreft vegetatiestructuurtypen en habitatypen vergelijkbaar zijn met de Amsterdamse Waterleidingduinen en het Nationaal Park Kennemerduinen, mag in dit geval van dit omslagpunt uit worden gegaan. Bij de in het FBP gehanteerde streefstanden heeft begrazing door damherten een positief effect op de biodiversiteit van de Kop van Schouwen

¹ Kuiters, A.T. & D. de Vries, 2016. *Damherten in de Manteling van Walcheren en de Kop van Schouwen; Beheer van damhertpopulaties in relatie tot beheerdoelstellingen en welzijnsaspecten*. Wageningen, Alterra Wageningen UR (University & Research centre), Alterra-rapport 2723

en de Manteling van Walcheren. Naarmate de populatie groeit, slaat dit effect om in een negatief effect, waarbij de biodiversiteit wordt aangetast door toenemende graasdruk.

Hoewel genoemde streefstanden onder dit omslagpunt liggen kan het bereiken van het omslagpunt niet worden afgewacht. Als wel wordt afgewacht, dan kan niet tijdig worden ingegrepen en kunnen negatieve effecten op de habitattypen en de prioritaire habitatsoorten waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, niet meer worden voorkomen. Dit wordt ondersteund door het feit dat in beide gebieden het omslagpunt inmiddels is bereikt en dat op bepaalde plekken in de gebieden de eerste negatieve effecten zichtbaar zijn.

Gelet op het bovenstaande is voldoende aannemelijk dat het noodzakelijk is om het aantal damherten terug te brengen tot de streefstanden van 325 in de Kop van Schouwen en 80 in de Manteling van Walcheren in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

Andere bevredigende oplossingen

De Wnb gaat uit van het standpunt dat het voorkomen van schade aan wettelijke belangen beter is dan het doden van damherten. Ook ons eigen provinciale beleid hebben wij op dit uitgangspunt gebaseerd. Ontheffing van de verboden in de Wnb geven wij pas als er geen andere bevredigende oplossing bestaat die minder negatieve effecten heeft op de beschermde soort.

In het FBP weegt u een aantal mogelijke alternatieven af die relevant kunnen zijn voor de populatie op de Manteling van Walcheren en de Kop van Schouwen: Dit zijn: wegvangen en herplaatsen, anticonceptie, bijvoeren, en het plaatsen van hekken en rasters, geur en smaakstoffen en flitslampen.

- a) Het vangen en herplaatsen van dieren is onwenselijk omdat dit duur is, veel stress oplevert bij de dieren, en omdat alternatieve locaties lastig te vinden zijn, zeker voor de grote aantallen dieren.
- b) Het reduceren van de populatie damherten met anticonceptiemiddelen is, zoals internationaal onderzoek² concludeert in verband met het beheer in de Oostvaardersplassen, ongeschikt om meerdere redenen. Er zijn nog geen nieuwe ontwikkelingen die anticonceptie geschikt maken voor toepassing op de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren.
- c) Bijvoeren is wettelijk verboden. Bovendien werkt het averechts omdat de populatie erdoor kan groeien, waardoor vervolgens meer bijvoeren nodig is.
- d) Het plaatsen van hekken en rasters om de flora en fauna op het eiland te beschermen tegen overbegrazing van damherten. Dit heeft echter nadelige gevolgen voor het welzijn van de damherten, omdat het hun leefgebied verkleint en de dichtheden vergroot.
- e) Geur en smaakstoffen kunnen worden aangebracht op gewassen of gewasdelen waardoor het gewas minder aantrekkelijk wordt voor wilde dieren. Het aanbrengen hiervan dient echter met grote regelmaat worden toegepast en daarmee arbeidsintensief.

Tenslotte volgt ook uit wetenschappelijk onderzoek (Alterra-rapport 1142) dat andere methodes om de omvang van de populatie damherten te verkleinen, zoals vangen, verdoven, sterilisatie of anticonceptie niet of moeizaam toepasbaar zijn en belangrijke ethische, ecologische of economische nadelen hebben. Afschot is hiervoor het enige effectieve middel en levert een geringe mate van verstoring op.

Op basis van het voorgaande is het voldoende aannemelijk dat er geen andere bevredigende oplossingen bestaan voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen van de als Natura 2000-gebieden aangewezen gebieden de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren bestaat dan het beperken van de omvang van de populatie damherten met behulp

² Kuiper, M.W. et al; *Contraceptie als methode bij het beheer van hoefdieren; 2010* Lammertsma, D.R. et al; *Quickscan Contraceptie Hoefdieren; 2016*

van het geweer.

Gunstige staat van instandhouding

De in het FBP genoemde streefstanden zijn gebaseerd op het in stand houden van een duurzame populatie in de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren (zie ook het Alterra-rapport 1142). Derhalve wordt door het doden van damherten tot de streefstanden geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding. Ook door de Raad van State is in haar uitspraak d.d. 3 mei 2017³ gesteld dat in de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren (leefgebieden) afschot van damherten tot de gestelde doelstanden geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Gelet op bovenstaande heeft u voldoende aannemelijk gemaakt dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populatie van damhert in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Middelen

Geweer

U vraagt ontheffing aan voor het gebruik van het geweer. In artikel 3.25, eerste lid van de Wet natuurbescherming is bepaald dat bij het verlenen van een ontheffing de middelen worden aangewezen die voor het vangen en doden van vogels en dieren mogen worden gebruikt. Op grond van het derde lid van dit artikel worden slechts middelen aangewezen die nadelige gevolgen voor het welzijn van vogels en dieren voorkomen, dan wel beperken. Om die reden is in artikel 3.15, eerste lid van het Besluit natuurbescherming opgenomen dat voor het doden van damherten uitsluitend geweren worden gebruikt met ten minste één getrokken loop en kogelpatronen voor getrokken loop waarvan de trefenergie tenminste 2.200 Joule op 100 meter afstand van de loopmond bedraagt.

Verruiming afschottijden

U vraagt de benodigde ontheffing voor het doden van damherten te verlenen op basis van het FBP onder dezelfde voorwaarden als de thans geldende vrijstelling. Onder toegestane middelen in de vrijstelling wordt het gebruik van het geweer van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang toegestaan.

Het gebruik van het geweer voor zonsopkomst en na zonsondergang is verboden op grond van artikel 3.16 eerste lid, onder a van het Besluit natuurbescherming. In artikel 3.26 derde lid van de Wnb is bepaald dat bij het verlenen van een ontheffing, genoemd in artikel 3.25 eerste lid van de wet, ontheffing kan worden verleend van dit verbod.

Het afschot zal voor het merendeel plaatsvinden in de overgangperiode van dag en nacht. In deze periode bewegen de dieren zich actief tussen foerageergebied en rustgebied. Om die reden vraagt u ontheffing voor de periode van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang. Het uitvoeren van afschot met geweer in de schemeruren heeft twee voordelen:

- 1) Er is efficiënt optreden mogelijk omdat de dieren de mens niet makkelijk waarnemen en het schot slecht te lokaliseren is waardoor de dieren rustiger blijven dan bij afschot overdag;
- 2) De meeste beheergebieden zijn na zonsondergang niet meer toegankelijk voor het publiek en deze periode draagt hiermee bij in het kader van openbare veiligheid.

Om deze redenen hebben wij het voornemen u ontheffing te verlenen voor het gebruik van het geweer van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang.

B3. Provinciaal beleid

Provinciale Staten van Zeeland hebben op 7 december 2018 de 'Beleidsnota Natuurwetgeving; Meer prioriteit voor Zeeuwse biodiversiteit' (hierna: Beleidsnota Natuurwetgeving) vastgesteld.

Met betrekking tot het damhert is in de Beleidsnota Natuurwetgeving vastgelegd dat de Provincie drie leefgebieden van de soort in Zeeland onderscheidt. Deze leefgebieden

3) ECLI:NL:RVS:2017:1183

bevinden zich in de Kop van Schouwen, de Manteling van Walcheren en het eiland de Haringvreter in het Veerse Meer. Voor het beheer van damherten in de Manteling van Walcheren en Kop van Schouwen, evenals voor schadebestrijding in een aantal aangrenzende 'nulstandsgebieden' hebben gedeputeerde staten in het verleden ontheffingen verleend aan de Faunabeheereenheid Zeeland. Naar aanleiding van de Beleidsnota Natuurwetgeving zijn deze ontheffingen in de Omgevingsverordening Zeeland 2018 omgezet naar vrijstellingen.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet kan het beperken van de omvang van een populatie als onderdeel van duurzaam beheer van die populatie niet meer als vergunningsvrij geval worden aangewezen (artikel 11.43, lid 7, Besluit Activiteiten Leefomgeving). De vrijstelling voor populatiebeheer van damherten in de leefgebieden Kop van Schouwen en Manteling van Walcheren komt dan te vervallen en de Omgevingsverordening wordt als zodanig aangepast.

Om er voor te zorgen dat het beheer van de populatie damherten doorgang kan vinden op het moment dat de nu geldende vrijstelling vervalt heeft u de aanvraag voor een ontheffing Wnb voor populatiebeheer damherten in de leefgebieden Kop van Schouwen en Manteling van Walcheren nu al ingediend. De ontheffing zal daarom geldig zijn vanaf het moment dat de Omgevingswet in werking treedt.

De voorgenomen ingreep is niet in strijd met het provinciaal beleid

C. Zienswijze(n)

Belanghebbenden hebben tot 10 februari 2022 de mogelijkheid om op het ontwerpbesluit hun zienswijze kenbaar te maken

D Conclusies

U heeft voldoende aannemelijk gemaakt dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en dat de ingreep nodig is in het belang van de bescherming van wilde flora en fauna en natuurlijke habitats. Daarnaast heeft u voldoende aannemelijk gemaakt dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populatie van damhert in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Wij hebben het voornemen om op grond van bovenstaande overwegingen de gevraagde ontheffing voor populatiebeheer van damherten in en in de directe leefomgeving van de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren onder oplegging van voorschriften (onderdeel 1) te verlenen, namelijk in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

Uw ingreep levert geen strijdigheden op met de in artikel 1.10 van de Wet natuurbescherming genoemde doelen. Evenmin leveren de ingreep strijdigheden op met het provinciale beleid.

E. Overige regelgeving

Voor de aangevraagde ingreep uit voeren in de Natura 2000-gebieden Kop van Schouwen en Manteling van Walcheren is door GS aan de FBE op 9 november 2020 een besluit verstuurd onder nummer 20034875: Er is geen vergunning vereist als bedoeld in artikel 2.7 lid 2 Wnb, onder de nadrukkelijke voorwaarde dat activiteiten conform de beschrijving in het rapport 'Beheer damhertpopulatie Kop van Schouwen en Manteling van Walcheren; Voortoets Wet natuurbescherming met kenmerk ZK19000228/20032972 uitgevoerd worden.

Bij de beoordeling van onderhavige aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan de Wnb, hoofdstuk 3 Soortbescherming en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Mogelijk zijn er voor de ingreep waarop de aanvraag betrekking heeft nog andere bepalingen van de Wnb van toepassing.

Wij wijzen u er wellicht ten overvloede op dat het kan zijn dat voor het uitvoeren van de ingreep alsnog een vergunning en/of ontheffing en/of melding op grond van andere hoofdstukken van de Wnb, of op grond van andere wet- en regelgeving vereist kan zijn.

Zorgplicht:

Verder wijzen wij u op de zorgplicht. Deze geldt onder de Wnb voor alle in het wild levende dieren. De zorgplicht houdt in dat u ingrepen die nadelig kunnen zijn voor Natura 2000-gebieden, alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen neemt om onnodige schade te voorkomen.

Onderdeel 3

Gronden waar van de ontheffing gebruik mag worden gemaakt.

Figuur 11 Damhert; populatiebeheer Kop van schouwen

Figuur 12 Damhert; populatiebeheer Manteling van Walcheren